



Република Србија  
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД  
Рев2 2672/2019  
13.05.2020. године  
Београд

### У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јасмин Душтинац, адвокат из ..., против туженог Коморе медицинских сестара и здравствених техничара Србије са седиштем у Београду, кога заступа Вук Вуковић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3423/18 од 10.05.2019. године, у седници одржаној 13.05.2020. године, донео је

### ПРЕСУДУ

**ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3423/18 од 10.05.2019. године и пресуда Другог основног суда у Београду П1 445/2015 од 23.05.2018. године у ставу првом, другом, четвртном и петом изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи као незаконито решење туженог број .../... од 09.10.2014. године којим је тужилји отказан уговор о раду и да се обавезе тужени да је врати на рад.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужилја да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 200.250,00 динара у року од осам дана од дана достављања писменог отправка пресуде.

### Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 445/2015 од 23.05.2018. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог којим је тужилји отказан уговор о раду. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилју врати на рад. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужба повучена у делу којим је тужилја тражила да се обавезе тужени да јој накнади штету због изгубљене зараде и других примања за период од 09.10.2014. године до дана враћања на рад и уплати доприносе. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка. Ставом петим изреке, одбијен је захтев туженог да се обавезе тужилја да туженом накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3423/18 од 10.05.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби као неоснован.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилца је поднела одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била запослена код туженог на неодређено време на радном месту/пословима ... у стручној служби ..." почев од 02.05.2014. године. Уговор о раду отказан јој је због технолошких, економских и организационих промена код туженог на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду јер је смањен број извршилаца на пословима радног места тужилце са два на једног. Пре отказивања уговора о раду тужени је донео одлуку .../... од 26.09.2014. године којом је утврђен потребан број извршилаца за послове утврђене Правилником о организацији и систематизацији послова/радних места код туженог од 26.09.2014. године којим је, између осталог, у ставу 2. тачка 5. смањен број извршилаца за дотадашње послове "... у стручној служби ..." који су сада утврђени као ... и то са два извршиоца на једног па је тужени у складу са наведеном одлуком изменио општи акт доносећи Правилник о организацији и систематизацији послова/радних места број .../... од 26.09.2014. године који је објављен на огласној табли туженог 01.10.2014. године и ступио на снагу 09.10.2014. године. Код туженог је у време доношења наведеног новог систематизованог акта на радном месту "... у стручној служби ..." поред тужилце била запослена и ББ која је користила најпре трудничко боловање, а затим и породилско одсуство, одсуство са рада ради неге детета и одсуство са рада ради посебне неге детета све до 12.06.2015. године. Ово одсутног радника замењивала је ВВ која је засновала радни однос на одређено време код туженог ради замене одсутне запослене и којој је радни однос код туженог престао истеком времена за који је уговор о раду закључен дана 12.06.2015. године. Оспореним решењем тужилци је отказан уговор о раду уз образложење да је одлуком директора од 26.09.2014. године, између осталог, утврђена потреба о броју извршилаца за послове утврђене Правилником о организацији и систематизацији послова (радних места туженог од 26.09.2014. године, да је извршено смањење броја извршилаца за дотадашње послове ... послове у стручној служби ... који су Правилником од 26.09.2014. године утврђени као ... и то са два извршиоца на једног због смањења обима посла, те да је због економских, организационих и кадровских промена као и оптимизације и смањења обима посла и броја извршилаца код послодавца утврђено да тужилци не може да се обезбеди премештај на друге одговарајуће послове, рад код другог послодавца, преквалификација или доквалификација или рад са непуним радним временом због чега је престала потреба за радом тужилце.

Уговор о раду број ...-.../... од 02.07.2012. године је закључен између туженог као послодавца и ББ као запослене, која је засновала радни однос код туженог на одређено време у трајању најдуже од три месеца од дана закључења уговора за обављање послова "...у стручној служби ..." почев од 02.07.2012. године, а најдуже до 02.10.2012. године, док је на основу уговора о раду број .../... од 03.10.2012. године ББ засновала радни однос код туженог на неодређено време за обављање послова ... у стручној служби ... почев од 03.10.2012. године. Решењем број ...-.../... од 14.04.2014. године ББ је одобрено породилско одсуство и одсуство са рада ради неге детета у укупном трајању од 365 дана, док је решењем о одсуству са рада ради потребне неге детета од 01.04.2015. године овој запосленој одобрено одсуство са рада ради посебне неге детета почев од 13.04.2015. до 12.06.2015. године.

ВВ је на основу уговора о раду број .../... од 03.02.2014. године закљученим са туженим засновала радни однос на одређено време за обављање послова радног места ... у стручној служби ... почев од 03.02.2014. године до дана повратка са трудничког боловања и породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета запослене ББ. Понуда за закључење анекса уговора о раду од 09.10.2014. године ВВ се односи на закључивање анекса уговора о раду број .../... од 03.02.2014. године ради измене уговорених услова пре свега у погледу назива и описа послова радног места запослених и погледу новчаног износа зараде све у циљу усклађивања са новом систематизацијом радних места. Овим анексом измењен је члан 2. уговора, па је запослена распоређена на послове и радне задатке ... у стручној служби у седишту туженог са измењеним описом послова, док је анексом од 09.10.2014. године за ББ она распоређена на послове и радне задатке ... у стручној служби у седишту туженог са измењеним описом послова односно уговора о раду који је усклађен са организационим променама код туженог.

Правилником о организацији и систематизацији послова у стручној служби од 30.05.2012. године била су систематизована два радна места за послове ... . Одлуком директора туженог од 26.09.2014. године утврђен је број извршилаца за послове утврђене Правилником о организацији и систематизацији послова од 26.09.2014. године, док је ставом 2. тачка 5. смањен број извршилаца за дотадашње послове ... у стручној служби ... који су сада утврђени као ... са два на једног извршиоца. Правилником о организацији и систематизацији послова радних места туженог од 26.09.2014. године као уже организационе јединице одређене су стручне службе у седишту туженог и стручне службе огранака туженог укупно шест и то Београд, Војводина, Ниш, Крагујевац, Ужице и Косово и Метохија, а да је радно место ... систематизовано само у оквиру стручне службе у седишту туженог, а не и у стручним службама у огранцима туженог. Тужени није био у обавези да донесе Програм решавања вишка запослених у смислу члана 155. став 1. тачка 4. Закона о раду који би између осталог, садржали и критеријуме за утврђивање вишка запослених. Из исказа тужиље саслушане у својству парничне странке утврђено је да је код туженог почела да ради 2010. године, да је обављала послове административног радника, да је 2014. године са туженим закључила уговор о раду на неодређено време ради обављања послова стручни ..., да је у то време код туженог било систематизовано радно место ..., али да је новом систематизацијом број извршилаца на радном месту смањен са два на једног извршиоца, да је по ступању на снагу новог Правилника она проглашена за технолошки вишак, док је на радно место остала да ради запослена која је примљена

као замена за колегиницу која се налазила на породилском одсуству, да јој нису познати критеријуми на основу чега је баш она одређена за технолошки вишак, као и да јој пре отказа није понуђено ни једно друго радно место. Из исказа законског заступника туженог саслушаног у својству парничне странке утврђено је да су код туженог наступили разлози који су проузроковали организационе промене код туженог и поступак доношења новог организационо – систематизованог акта туженог.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је решење туженог о отказу уговора о раду тужиљи незаконито јер тужени који је био у обавези да у ситуацији смањења број извршилаца на једном радном месту одреди критеријуме по којима ће направити избор између лица који ће остати а који не у радном односу, па како тужени то није учинио, поништили наведено решење. При томе су имали у виду да је на радном месту на коме је дошло до смањења број извршилаца са два на једног, да је други извршилац који је био запослен на том радном месту лице које је уживало посебну заштиту од отказа уговора о раду на основу члана 187. став 1. и члана 153. Закона о раду, али да је у питању заштита која је привремена јер је трајање заштите ограничено до њеног активирања односно повратка са породилског боловања, што значи да тужени није био ослобођен обавезе да приликом утврђивања ко ће од вишка запослених на истом радном месту бити проглашен за технолошки вишак у потпуности изостави поређење тужиље са осталим извршиоцима на истим пословима на основу претходно прецизно дефинисаних критеријума, па тек након резултата спроведеног поређења утврди да ли су испуњени услови за примену забране из члана 187. став 1. Закона о раду, што тужени није учинио.

Становиште нижестепених судова није правилно.

Према члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. По члану 187. став 1. истог закона за време трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду. Чланом 157. истог закона прописано је да критеријум за утврђивање вишка запослених не може да буде одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад, трудноће, породилског одсуства, неге детета и посебне неге детета.

У конкретном случају, код тужиоца је дошло до организационих промена, због чега је тужени донео одлуку о смањењу броја извршилаца на пословима на којима је тужиља радила. У конкретном случају, тужени није био у обавези да доноси Програм решавања вишка запослених, али није могао ни дефинисати критеријуме које ће применити при доношењу одлуке ко ће од више запослених на истом радном месту бити проглашен технолошким вишком. Наиме, у поступку пред нижестепеним судовима је утврђено да су на радном месту "... " радила два извршиоца тужиља и ББ која је била на породилском одсуству. Лице које је мењало ББ не улази у критеријуме за отказ уговора о раду по основу технолошког вишка јер је у питању лице које је било у радном односу на одређено време ради замене запосленог и чији је радни однос престао повратком ББ на посао. У присуству императивних законских одредби из члана 157. и члана 187. Закона о раду, тужени није био у обавези да прописује

критеријуме за одређивање вишка запослених у овој ситуацији јер закон штити жену од отказа за време трудноће и породилског одсуства. С обзиром на овакву посебну заштиту, а при околности да један извршилац мора представљати вишак, очигледно је да је у овом случају то морала бити тужиља. Тужени није био у обавези, а и да јесте, не би могао да изврши упоређивање породиље са тужиљом јер породиља није фактички радила осам месеци пре доношења решења о отказу тужиљи, па се ни рад породиље не би могао упоређивати са радом тужиље. С обзиром да тужени није могао тужиљу да премести на друге послове јер је њено радно место било систематизовано само у оквиру стручне службе у седишту туженог, те како породиља ужива посебну заштиту, то је решење туженог о отказу уговора о раду тужиљи, по оцени Врховног касационог суда, законито и нема услова за његов поништај. Због тога су нижестепене пресуде преиначене и одбијен тужбени захтев тужиље.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

Одлука о трошковима поступка донета је на основу чланова 153. став 1, 154. став 2. и 165. став 2. ЗПП-а. Туженом су признати трошкови на име састава одговора на тужбу у износу од 16.500,00 динара, шест одржаних рочишта износ од по 18.000,00 динара, једно неодржано рочиште у износу од 9.750,00 динара, састав жалбе у износу од 33.000,00 динара и састав ревизије у износу од 33.000,00 динара, све одмерено према важећој АТ.

**Председник већа  
судија  
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић